

A korábban elkészült műhelytanulmány anyagából „Termékválaszték és termelékenység magyar vállalati adatok alapján” címmel előadás hangzott el a Magyar Közgazdaságtudományi Egyesület éves konferenciáján 2020. decemberben. Az itt kapott megjegyzések és hozzászólások alapján a kutatás utolsó fázisában elkészült a „Termékválaszték és termelékenység” című kézirat, amely a Statisztikai Szemléhez lett közlésre benyújtva és elbírálásra vár.

Folyamatban van egy angol nyelvű műhelytanulmány, amelynek címe Termékválaszték és növekedés (Magyar vállalati adatok alapján). Ebben a vizsgálat tárgya az, hogy a vállalatok által bevezetett új termékek ára átlagosan hogyan viszonyult a mások által ugyanakkor bevezetett ugyanazon termék átlagos árához, illetve az abban az évben értékesített, már korábban bevezetett ugyanazon termék átlagárához képest. További kérdésként merül fel az is, hogy a különböző értékesítési csatornák között mekkora volt az árkülönbség, azaz kiszámításra került az, hogy az egyszerre különböző partnereknek exportált és belföldön értékesített új, illetve már bevezetett termékek ára között volt-e különbség, és ha volt, akkor a különbség milyen összefüggésben volt a vállalat jellemzőivel (méret, tulajdon, termelékenység, stb.).

Elemzésre kerül az, hogy a termékválaszték alakulása milyen összefüggésben volt a növekedéssel, azaz mi történt az adott évben bevezetett új termék értékesített mennyiségével és árával a bevezetést követő három évben és található-e közöttük valamilyen összefüggés, illetve, hogy az összefüggés mennyiben módosul, ha a vállalat más jellemzőit is figyelembe vesszük.

A műhelytanulmány megfelelő fórumokon való bemutatása után lesz átdolgozásra és folyóíráshoz benyújtva.

Ez az első kutatás, amelyik magyar vállalati adatokon vizsgálta a termelékenység hatását az új termékek bevezetésére mind a külkereskedelemben, mind pedig a termelésben és a hazai értékesítésben, illetve azt, hogy a bevezetett termékek ára és volumene hogyan alakul a vállalati jellemzőktől függően a bevezetést követő években. Mindezek elvégzéséhez az adatelőkészítés fáradságos és gyötrelmes folyamatán kellett végigmenni. Az 1996 és 2016 közötti különböző termékosztályozási rendszereket kellett önmagukkal és egymással összehangba hozni. A külkereskedelmi adatbázis éves osztályozási rendszerbeli változásáról könnyen kezelhető és megvalósítható szakmai iránymutatás állt rendelkezésre. Ugyanez nem mondható el a Procom adatbázisról, amelyik 1996 és 2007 között a BTO, majd azt követően az ITO osztályozási rendszert használta. A kettő közötti összehangot, illetve az időbeli változás követését lehetővé tevő algoritmus kialakításához szükséges információk egy része csak papíron állt rendelkezésre, más részük pedig hiányzott, amit valahogy pótolni kellett.

A kutatás eredetileg nem tervezte a termékosztályozási rendszer időbeli és egymás közötti megfelelésének biztosítása során szükségszerűen bekövetkezett információvesztés mérését és annak elemzését. Ennek ismerete nélkül nem végezhető érdemben olyan elemzés, amelyik a ezeket a vállalatokhoz kapcsolt termékszintű adatokat kívánja használni.

A szerkezeti elemzések végzésekor az ágazati szint helyett termékszintű adatbázisokra kellene támaszkodni, termékszintű adatok használata nélkül nem lehet érvényes következtetésre jutni. Az ágazati szint többek között azért is lehet félrevezető, mert a vállalatok előállított más

ágazatba sorolt termékek létéről mintegy nem vesz tudomást annak ellenére, hogy azok esetleg teljesen más technológiai és egyéb jellemzőkkel rendelkeznek.